

20.neděle v mezidobí, C, Kodet

Oheň, který Ježíš přišel vrhnout na zem,
je určitě jiný oheň než ten, který chtěli svrhnout na zem Jakub a Jan,
jak o tom čteme v 9.kapitole, když Samaritáni nechtěli Ježíše přijmout.
Ježíšův oheň je oheň lásky, kterou nemůže uhasit ani proud vody,
jak čteme v Písni písni.

Je to žár lásky, plamen Hospodinův, je to oheň Ducha svatého.
Ježíš toužil, aby tento oheň mohl být seslán na celou zemi.
Na rozdíl od hněvu a odplaty, kterou chtěli svolat učedníci.
Seslání tohoto ohně souvisí s Božím soudem.
Ale je to soud z lásky a k záchraně.

Proto Ježíš touží, aby vzplanul.

Ale součástí tohoto soudu nad světem je také Ježíšova smrt,
kterou On sám nazývá křtem.

Je to ponoření do utrpení a smrti za nás.

V Ježíšově těle, v jeho mysli a v jeho duši se odehrává boj,
boj pro nás; boj, ve kterém láska vítězí nad smrtí;
oheň lásky, který vejde a projde křtem utrpení.

Rozdělení, o kterém Ježíš mluví,
je důsledkem plného přimknutí ke Kristu.

Nejde to jinak.

Je to součást Božího soudu v nás a mezi námi.

Ježíš přinesl pokoj a smíření do našeho života.

Ale my jsme schopni tento pravý pokoj přijmout teprve tehdy,
až jsme očištěni od falešného pokoje,
který jsme zavedli na základě kompromisů a zrady evangelia.

Proto pravý pokoj přichází přes rozdělení.

Věrnost Kristu a moc jeho Ducha rozděluje lidi na dvě kategorie.

Ti první jsou lidé jsou tzv. spravedliví, lidé náboženští a neobrácení.

Ti druzí jsou ubozí hříšníci, kteří žijí jen z milosti, nespolehají na sebe,
přijali a prožívají záchranu skrze Ježíšův kříž a moc jeho Ducha.

Pán Ježíš chce,

abychom mocí Ducha svatého žehnali těm,

se kterými jednou budeme jedno,

až i oni rozliší svůj falešný pokoj

a nechají se Kristem očistit a zachránit.

Poutní mše v rájecké zámecké kapli v roce 2022, strana 453, Mystické město Boží IV.

Smrt následuje po životě, se kterým obvykle koresponduje.

Nejspolehlivější zárukou dobré smrti je dobrý život,

ve kterém se srdce oprostí a odloučí od pozemské lásky.

Právě to v té poslední hodině nejvíc sužuje a utlačuje duši

a jako těžký řetěz ji omezuje a brání jí povznést se nad věci, které na tomto světě milovala.

Jak velice špatně chápou smrtelníci tuto pravdu a jak daleko od ní bloudí svými skutky!

Pán jim dává život, aby se mohli oprostít od následků dědičného hříchu tak,

aby jimi nebyli omezováni v hodině smrti,

ale tyto neznalé a ubohé Adamovy děti tráví celý svůj život tím,

že na sebe vkládají nová břemena a pouta,

takže umírají jako zajatci svých vášní a tyranie pekelných nepřátel.

Matka Boží, Panna Maria neměla žádný podíl na prvotním hříchu

a žádný z jeho účinků neměl moc nad jejími schopnostmi.

Přesto žila nejvýš dokonale a svatě v co největší skromnosti, chudobě a odloučenosti

od všech pozemských věcí, přičemž tuto svatou svobodu skutečně zakusila zvláště v hodině své smrti.

Mějme na paměti tento příklad. Osvobozujme své srdce víc a více každý den tak,

abychom s postupujícími lety shledávali sami sebe

svobodnějšími, odloučenějšími a odvrácenými od viditelných věcí, abychom pak,

až nás Ženich JK zavolá na svatbu, nemuseli marně hledat potřebnou svobodu a moudrost.

Poutní mše, Smysl návratů domů a jejich poezie, Václav Černý (krátká verze)

Pout' je připomínkou důležitosti domova.

Potřebujeme nalézt a obnovit sami sebe.

Člověk potřebuje znovu obnovit živý styk s rodným krajem,

má-li se vzchopit, uzdravit nebo růst dál.

Domov je prostředí přírodní, ekonomické, mravní,

duchovní a náboženské. Doma je všechno spojeno se vším.

Jsme srostlí ve svých osudech se svojí půdou a zeměpisně přírodním rámcem. Někdy stačí, abys odešel ze svého pozemského koutu na den, a ozřejmíš si svoji bytostnou náležitost k jeho hmotně krajinné povaze mezi cizími nevrlymi obzory rázem;

jindy bude vědomí tvou jednotu s dalekými výhledy nebo tišinami samot bolestným poučením celého života.

Ale toto prostředí fyzické je mimo to i prostředím obývaným člověkem, tento zeměpis je geografii člověka

a ta je vědou o tom, co člověk svojí prací přírodě přidal.

Krajina venkova se zdá podléhat mnohem víc než krajina a obzor měst spíše jen rytmům přírodním než zásahům lidského přičinění; a přece lidskou práci,

a to práci vždy jinou od kraje do kraje v ní poznáš

již na tvaru polí a tom, co nesou, klikatění cest,

na střídání orné půdy a luk, hájů a rolí,

na seřazení a rozptýlení vesnic, lomenicích chalup a vjezdech do dvorů.

Tato ekonomická vůle i nutnost vtiskly krajinně nezaměnitelný ráz,

v němž se navrstvily zájmy nesčetných pokolení,

věky boje o chléb podle zákona žít, jak se dá.

Stále znovu usilujeme o rovnováhu mezi zemí a člověkem,

možnostmi jedné a potřebami nebo touhami druhého.

Domov je pro svého rodáka také dějištěm mravní historie rodové a osobní.

K tomuto místu v kraji vztahuje se tato pověst;

zde se kdysi strhla bitva, tu hospodařila cizí vojska,

až k těmto vrchům došla kdysi povodeň nepřítel

a na nich ji zastavili moji dávní krajané.

A na tomto hřbitově leží moji předkové,

z oné vsi pocházel rod otcův, v tamtom kostelíku měli svatbu moji rodiče.
Statečnost a věrnost zmizelých rodných pokolení,
neviditelně cítíme za svými zády.

Ten rodný kout je pro mne zabydlen pocitem nejdražších
a nikdy nemizějících přítomností.

Čím chtěli být na tomto světě oni,

vše, čím jsem chtěl být pro ně sám,

vše, čím bych dokázal být pro ni, je vepsáno do lícnosti krajiny

a hrob, pole i les, mez a stráň mluví ke mně náhle řečí rozkazu,

jsou kusem životního plánu a úmyslu, jsou němou tváří mé povinnosti.

Je zde stejná vůle žít i nadále společně,

totéž rozhodnutí plného souhlasu jak s oběťmi, které jsme zemi přinesli,

tak s těmi, které jsme jejím lidem ochotni ještě dál přinášet.

Mrtví jistě ztvárnují živé, ale je věcí živých,

aby v nich mrtví ožili novým tvůrčím skutkem

a nabyli dalšího, vyššího smyslu.

Rodákův návrat z širého světa děje se pak jako pout' k prameni živé vody,
který nikdy nevyschl a vrací důvěru a odvahu.

A téměř vždy je to cesta na jisto.

Mluvu rodné krajiny v jejím významu nejemnějším a nejhlubším

zřídka dovede rozluštit ten, kdo ji nikdy neopustil

a je slepý a hluchý k tomu, co vídal a slyšel vždy;

a nedokáže to dobře ani letmý cizí host,

jenž slyší a vidí až příliš hlasitě a ostře,

ale nepostřehne spletitá tajemství vláken,

jimiž je zde spojeno vše se vším,

hmota s mravností, dějiny s přítomností, nutnost se svobodou;

nejlépe rozumí a luští právě nevěrný syn,

neboť se vrací s chápavostí zbystrěnou nouzí a smysly zjemněnými touhou.

Od prvního kroku domovem je mu jasno:

vzduch, jež vdechují, je můj vzduch

a moje lesy šumí moji píseň.

Nikdy a nikde jinde tolik nesplyvá pro člověka poznávání s láskou.
láska vidí okem nejjasnozřivějším, a zvláště tam,
kde běží o poznání skutečnosti živé a nadané úmyslem
a niterným významem, které nelze složit z kousků,
objevit pod lupou ani nalézt na konci výpočtu.
Láska se vžívá, proniká povrchem a zdáním,
spojuje roztržitěné a odpozorované okamžiky v živoucí celistvý rytmus
a je nadána obrazností, která jde skutečnosti vstříc,
dotváří a uhaduje její náznaky a trvání;
a nejjistější záruku své spolehlivosti má ve své nezištnosti.
Láska je tak úvodem k poznání světa i člověka
Člověk vracející se do rodného kouta,
cítí tuto rovnici tvůrčího poznávání a lásky,
z jejíhož vědomí mu po celý život
plynula jistota jeho poslání a významu na světě.
Vrací se s láskou k věcem, které nejenom miloval,
ale ony jistě milovaly i jeho, neboť ho vychovaly a stvořily.
V rodném koutu ještě možno jak Puškinovi
„zde v pravdě jedině se učit šťasten býti“.
Pěšinka, „která nikdy nezaroste“, jak říká Toman,
vede někdy už jen na hřbitov
Hledání končí jen prosbou k domovu o posledních pár slov smíru,
hrst květů na rakev rubáš pro naše žaly a bludy.

Všechna prostředí domova dostávají smysl
skrže touhu po domově věčném v nebi.
Bez lásky ke Kristu ve svatostánku,
který je středem každé obce a bez úcty k Panně Marii,
jejíž obraz by měl být v každém domě křesťanů,
ztrácí pozemský domov skutečný život.
Skrže Pannu Marii přišel Kristus na svět
a skrže Ni také má na světě kralovat.
Celá země je plná její slávy, zejména u křesťanů,
kteří si ji zvolili za strážkyni a ochránkyni
četných národů, krajů, diecézí, farností a měst.
Nejčastějším zasvěcením katolického kostela na světě je Nanebevzetí P. Marie.
Neexistuje kostel bez oltáře a milostného obrazu či sochy Matky Boží,
u kterých dosahují lidé uzdravení ze všech druhů nemocí
a dostávají dobrodiní všeho druhu.
Není dítěte, které by Matku Boží nechválilo, když žvatlá Zdravas Maria.
Sotva se najde hříšník,
který by i ve své zatvrzelosti neměl jiskřičku důvěry v Pannu Marii.
Maria je nejsnazší, nejkratší a nejdokonalejší cestou ke Kristu
a také jen díky Ní mohou být naše rodinné a mezilidské vztahy takové,
jaké mají být.
Bez Boha by nebylo nic.
Bez Marie by nebylo nic tak, jak má být.
Skrže Marii spása světa začala a skrže Marii bude dokonána.

Smysl návratů domů a jejich poezie, Václav Černý (celá verze)

Nad tolikerými projevy vášnivých návratů srdce i myšlenky domů,
do „malé vlasti“, rodného kraje, „ráje dávno ztraceného“,
které nám dojemně nabízejí nesčetné životy
umělecké, ba i myslitelské a vědecké
klademe si udivení otázku,
proč se tvůrčí člověk nebo člověk vůbec
v mravní krizi nebo žalu a stesku nebo únavě nebo touze po obrození
tak rád a nadějně vrací na místa,
odkud kdysi tak přeochoťně, nedočkavě usilovně spěchal!
Utíká odtud každý, a ti nejlepší se vracejí. Proč?
A odpovídáme si, že se tam vracejí hledat
– jakoby se náhle bez toho nedalo dobře žít –
co tam pevně a právem doufají znovu nalézt,
neboť to tam zanechali.
Tak trochu, jak říká člověku Pascalův Bůh:
„Nehledal bys Mne, kdybys Mne nebyl našel!“
Hledají prostě včerejší den, *svůj* včerejší den, sebe samé.
Totiž kus oné přírodní i mravní zákonitosti,
podle které člověk vzniká,
podle které jim „malá vlast“ kdysi dala vyrůst
a se kterou občas, a zvláště když mu je zle,
člověk potřebuje obnovit živý styk,
má-li se vzbudit, uzdravit nebo růst dál.
Tento zákon se v ně kdysi vtiskl a vtělil, aniž o tom věděli.
Objevují jej nyní návratem, uvědoměnou vzpomínkou.

V této krajině kdysi přišli na svět
a jalo se je v ní hníst několikeré prostředí.

Prostředí *fysické* především,
ten známý obzor rovinný nebo hor a kopců,
řeka rozlévající se nížinou nebo vinoucí se údolím,
lesní kouty, tiché smrkové lesy,
i ten kvetoucí šípek pozdního jara na chudé mezi na úbočí,
od něhož lze pohledem obejmout střechy rodného hnízda v dolině
a do modré dálky zároveň odpovídat toužebným slibem
na pozvání širého světa.

Jsou celé národy, a náš tuším mezi nimi,
které se zdají se svojí půdou ve svých osudech
přímo srostlé se svým zeměpisně přírodním rámcem, hradbami svých hor,
hvozdy svých hranic, řekami, údolními, rovinami svých kotlin.
Tím spíš to platí o „vlasti malé“ a o jednotlivcoví.

Někdy stačí, abys odešel ze svého pozemského koutu na den,
a ozřejmíš si svoji bytostnou náležitost k jeho hmotně krajinné povaze
mezi cizími nevrlymi obzory rázem;

jindy bude vědomí tvojí sourodé jednoty s horami a lesy,
dalekými výhledy nebo tišinami samot
bolestným poučením celého života.

A tak je již tato první povaha malé vlasti, veskrze jen tělesná,
jakoby první a nejobecnější definicí člověka,
a poznal jsi mnoho o povaze člověka i vlastním původu,
jestliže jsi nakonec rozluštil,
že ty ztracené nespoutané samoty
a zelenomodré rozhledy přes vlny kopců
a moře lesů do širošira země tratící se na svém třpytivém konci
v bledé modři nebes a stoupající po ní do svahů oblohy,
stály na počátku oné nepochopitelné potřeby úniků a hříšné volnosti,
se kterou ti od malička bylo tolik bojovat.

II.

Ale toto prostředí fyzické je mimo to i prostředím obývaným člověkem, tento zeměpis je geografii člověka
a ta je vědou o tom, co člověk svojí prací přírodě přidal.
Krajina venkova se zdá podléhat mnohem víc než krajina a obzor měst spíše jen rytmům přírodním než zásahům lidského přičinění;
a přece lidskou práci,
a to práci vždy jinou od kraje do kraje v ní poznáš
již na tvaru polí a tom, co nesou, klikatění cest,
na střídání orné půdy a luk, hájů a rolí,
na seřazení a rozptýlení vesnic, lomenicích chalup a vjezdech do dvorů.
Tu všude k tobě mluví prostředí nové, *ekonomické*,
a tato ekonomická vůle i nutnost vtiskly krajině nezaměnitelný ráz,
v němž se navrstvily zájmy nesčetných pokolení, věky boje o chléb
a jenž je zrcadlem usilovně stále znovu zjednávané rovnováhy
mezi zemí a člověkem, možnostmi jedné a potřebami či touhami druhého.
A také toto ekonomické prostředí
ti vtisklo pečeť nesčíslných příčinností, námah a lidských lstí na přírodě,
a ať již učí životní pohodě bohatých zemí
nebo tvrdému zákonu chudé půdy, jenž zní *žít, jak se dá*,
poznámenalo tě a vytvářelo.

III.

A ještě to daleko není vše.

Již svým obsahem dávné a vytrvalé lidské práce ukazuje prostředí ekonomické prostředí dalšímu, jímž je kraj jakožto jeviště a předmět citů, myšlenek a vůle, tedy skutečnost *duchovní a mravní*.

Věřu, že malá vlast není jen hmotným rámcem lidského života: určuje svého člověka jako jisté úplné panorama svědomí.

Její kraj je pro svého rodáka

dějištěm mravní historie zároveň kmenové, rodové a osobní.

K tomuto místu v kraji vztahuje se tato pověst;

zde se kdysi strhla bitva, tu hospodařila cizí vojska,

až k těmto vrchům došla kdysi povodeň nepřátel

a na nich ji zastavili moji dávní krajané.

A na tomto hřbitově leží moji předkové,

z oné vsi pocházel rod otcův, v tamtom kostelíku měli svatbu moji rodiče.

K potoku v údolí vynášely za mého dětství

děti rodné vesnice Smrt, vítající jaro.

A tento šípkový keř v květu na mezi v půli stráně

objala kdysi pro mne pohledem dívka, třebaš jen letmý host mého kraje,

a poněvadž se jí kraj zalíbil,

snad jen pro pouto, jež ucítila mezi ním a mnou,

nadála jej pro mne navždy jakoby novým rozměrem,

v němž představa statečnosti a věrnosti zmizelých rodných pokolení,

které, neviditelně, cítím za svými zády a o něž se opírám,

přirozeně, ač navzdor rozumu rozvíjí se

v sladké oslnění a smutnou vroucnost milostné vzpomínky ten kout

je pro mne zabydlen pocitem nejdražších a nikdy nemizejících přítomností.

Čím chtěli být na tomto světě oni,

vše, čím jsem chtěl být pro ně sám,

vše, čím bych dokázal být pro ni, je vepsáno do lícnosti krajiny

a hrob, pole i les, mez a stráň mluví ke mně náhle řečí rozkazu,

jsou kusem životního plánu a úmyslu, jsou němou tváří mé povinnosti.

IV.

Nemá však snad, za čtvrté, „malá vlast“ rozměr ještě další,
rozměr *národnosti*?

Jistě je prožitek krajový cestou a přípravou k citu národnímu.

Na mnohé, kteří nikdy neopustí rodný kout,

národní bude vždy působit hlavně skrze místní

a národní pohromu i národní štěstí budou chápat a vnímat

jen podobenstvím osudů půdy uzavřené důvěrným obzorem.

A vždyť je přece národnost dána týmiž skutečnostmi

jako pocit náležitosti k rodnému kraji:

totéž ztotožnění s fysickou realitou země, která nás nosí a utváří;

týž zážitek naší práce, jejíž stopy jsme jí vnutili;

táž jednomyslnost s dědictvím minulých pokolení,

totéž vyznání, že i naše pohromy, neúspěchy a zklamání

jsou našimi legitimními dětmi.

A především táž vůle žít i nadále společně,
totéž rozhodnutí plného souhlasu jak s oběťmi, které jsme zemi přinesli,
tak s těmi, které jsme jejím lidem ochotni ještě dál přinášet.

A nakonec: neplatí vše, co bylo právě řečeno o národnosti
také posléze *o lidskosti vůbec?*

Také lidského prostředí je „malá vlast“ školou,
také jistou formu lidskosti obsahuje a to lidskosti úplné,
a vnuká ji svému synovi.

Vtiskujíc mu jisté představy o životě vůbec,
třebas jsou určeny jen místní její povahou,
podělujíc ho svými ctnostmi i vadami,
ctností tvrdošijné vytrvalosti na chudých stráních,
vadou bezstarostně poléhavosti na úrodné roli,
zásobujíc ho rozhodujícími dojmy lásek mladistvě nejvroucnějších
a žalů mladistvě nejpalcivějších,

vpisuje již v první stránky osobního života
text vši jeho budoucí účasti na životě:

všechny jeho příští reakce alespoň nastínila,
všechny jeho hodnoty, rozumové i mravní, citové i činné, vsugerovala.

A jen kdo neporozuměl způsobu,
jímž v něm malá vlast schystala úplný lidský život a celou formu lidskosti,
bude mít za to, že „malá vlast“, ta ztracená varta za zády světa,
je z oněch společenství obrácených zcela do sebe
a jejichž jazyk zná jen minulý čas.

Obrácena vždy k budoucnosti, tvář malé vlasti je naopak prorocká:
zreadlí vyznání víry v obecnou platnost hodnot,
které dobyla ze svojí půdy a jimiž vybavuje syna na cestu do světa,
aby tímto věnem mravních prostředků a opor
mobilizoval všechny osobní síly k boji o svět.

Bude se pak ten syn domnívat

– neboť každý z nás je nevděčným synem Písma –
že jeho život po útěku z domova je absolutním počátkem.

A skutečně každý život počíná možná zde.

Ale tisíce dávných jiných životů opakuje,

nesa v sobě z domova jejich podíl,
a sám je nevědomky jakoby jen novou sázkou,
kterou ony životy činí na lidskost:
posílají ho z domova, jen aby uplatnil, ozřejmil
a rozvinul smysl lidských hodnot, jež mu vnukly
a jež nevěda přijal a z nich nassál.
Jeho osobní život nebude se honosit tvůrčí spontánností absolutní,
bude znamenat pouze další osobní zúrodnění
možností prastarého kolektivu: jemu, ježž malá vlast vysílá,
je svěřen jen onen přechod ze společné možnosti k osobní realizaci.
Na něm ovšem jest, aby svěřeným hřívnám zahálet nedal:
neboť vede-li jednotlivcová cesta k úplné formě lidskosti, osobnosti,
zastávkou „malé vlasti“,
cíl je za všemi zastávkami a záleží v dotvoření a rozvinutí možností
a v překročení všech daných podmínek, ať jsou sebe bohatší.
Mrtví jistě ztvárnují živé, ale je věcí živých,
aby v nich mrtví ožili novým tvůrčím skutkem
a nabyli dalšího, vyššího smyslu.
Dramata věrnosti končí jen tehdy dobře, končí-li nevěrou,
touto nevěrou nové a větší lásky.
Kultura musí vždy vítězit nad přírodou,
není ničím jiným než právě tím vítězstvím.
Moje minulost musí vždy zůstat i mou nadějí,
a „malá vlast“ budiž mně hlavně výzvou vrženou do boje,
bojem o budoucnost minulosti mé a mých předků.
O tom, jak tento boj a tato budoucnost
bývají bohaté zklamáními a žaly, úzkostmi a smutky, svědčí návraty.
„Malá vlast“, jež byla školou celé lidskosti,
bývá pak někdy útlkem před celým lidstvem.
Nenabízí právě naše literatura příklad návratu nejbolestnějšího,
ale nejplodnějšího, Boženy Němcové „Babičku“?
Rodákův návrat z širého světa děje se pak jako pout' k prameni živé vody,
který nikdy nevyschl a vrací důvěru a odvahu.
A téměř vždy je to cesta na jisto.

Co kdysi vstřebával nevědomky, dává se prostě prolínat,

to nyní rodák totiž rozebírá a jasně chápe
a slepé tlaky stávají se vědomými volbami:
rodák přijímá sám sebe, vyslovuje si souhlas
a obnovený zážitek domova mění se v mravní závazek.
Neboť je věc známá,
že mluvu krajiny v jejím významu nejemnějším a nejhlubším
zřídka dovede rozluštit ten, kdo ji nikdy neopustil
a je slepý a hluchý k tomu, co vídal a slychal vždy;
a nedokáže to dobře ani letmý cizí host,
jenž slyší a vidí až příliš hlasitě a ostře,
ale nepostřehne spleť tajemství vláken,
jimiž je zde spojeno vše se vším,
hmota s mravností, dějiny s přítomností, nutnost se svobodou;
nejlépe rozumí a luští právě nevěrný syn,
neboť se vrací s chápavostí zbystrěnou nouzí a smysly zjemněnými touhou.
Od prvního kroku domovem je mu jasno:
vzduch, jež vdechují, je můj vzduch
a moje lesy šumí moji píseň.
A obnovené poznávání soubytného životního slohu
není již slepým vtělováním,
nýbrž vědomou, rozváženou a vášnivou účastí.
Tu pak mohla návštěvnice Ratibořického údolí
vystavět z návratu do rodného koutu svět všelidských hodnot,
v němž dotvořila v úplný tvar i smysl
nutné plody práce, bolestí i radostí svého kraje;
a mohla tyto hodnoty představit světu,
mohla jimi světu vzdorovat a být si jista svým vítězstvím.

A tak se právem vracejí i rodáci Vysočiny, básník a hudebník,
tělesně nebo alespoň myšlenkou na stezky svého mládí,
aby tam nasbírali a uložili v umělecké dílo
rozptýlený poklad prostoty, věrnosti, čistoty,
pravdivosti i „větrnosti ducha“
a houževnaté naděje, kterými byly odjakživa stráně Vysočiny živы.

Mýlil bych se velmi, kdyby se umělec

„ještě jednou v mladosti své kraje“ nevracel i z jiného důvodu. Nikdy a nikde jinde tolik nesplyvá pro člověka poznávání s láskou. A je-li umění poznáváním a není-li umělecké tvorby bez lásky, umělec si v rodném kraji ozřejmuje a potvrzuje více než kdekoliv jinde podstatu své bytosti a svoje poslání.

Otrávená ústa tvrdí, že láska je slepá;
matka, mladý člověk, umělec i filosof souhlasně to vyvracejí:
pro ně láska vidí okem nejjasnozřivějším,
a zvláště tam, kde běží o poznání skutečnosti živé
a nadané úmyslem a niterným významem, které nelze složit z kousků,
objevit pod lupou ani nalézt na konci výpočtu.
Láska se vžívá, proniká povrchem a zdáním,
spojuje roztráštěné a odpozorované okamžiky v živoucí celistvý rytmus
a je nadána obrazností, která jde skutečnosti vstříc,
dotváří a uhaduje její náznaky a trvání;
a nejjistější záruku své spolehlivosti má ve své nezištnosti.

Matka ví, že mysl jejího mladého vzpurníka není zkažená,
že hříchy jeho vzdorovité zloby jsou jen výrazem plachosti, studu,
strachu z hanby a třebas i zakřiknutého a zbázlivělého citu;
milující ví, že milovaná je jediná na světě
a mezi všemi postřehl v ní rysy, které unikají zraku všech,
totiž všech, kdo nemilují,
ba i pouhé povahové možnosti,
které se třeba ani nestanou skutečností,
odkryl absolutní individuálnost lidského jednotlivce;
umělec dotváří co příroda a život jenom naznačily,
domýšlí jednotlivce v typ a staví jej před přírodu:
Hle, co jsi chtěla říci!
a před společnost: Hle, tvoje budoucnost nebo tvoje nebezpečí!

Láska je tak úvodem k poznání světa i člověka

a jistě rozhodujícím průvodcem, poznavačem soudcem říší hodnot.
Básník, vracející se do rodného kouta,
cítí tuto rovnici tvůrčího poznávání a lásky,
z jejíhož vědomí mu po celý život
plynula jistota jeho poslání a významu na světě, dvojnásob:
vrací se s láskou k věcem,
které nejenom miloval, ba první láskou svého života,
ale ony jistě milovaly i jeho, neboť ho vychovaly a stvořily.
A to jsou důvody dostatečné,
aby se básník vracel a aby návrat mu vracel pokoj, sebedůvěru a sílu.

A nezáleží pak nakonec někdy ani na tom,
zda, jako Puškinovi, je básníkovi v rodném koutu ještě
možno „zde v pravdě jedině se učit štěstí být“
či zda pěšinka, „která nikdy nezaroste“, jak říká Toman,
vede už jen na hřbitov
a končí-li hledání jen prosbou k domovu o posledních pár slov smíru,
hrst květů na rakev rubáš pro naše žaly a bludy.

*Doslov Václava Černého (1905-1987)
k 1. vydání lyrického cyklu Miloslava Bureše Otvírání studánek,
Krajské nakladatelství v Havlíčkově Brodě 1955, str.: 59-68.*

